

Boros Ernő

Anyja lánya

Mint annyian, két unokámmal együtt Erna lányom is kitelepült Romániából. Ha sikerül összehozni a világhálós kapcsolatot, az év nagy részében esténként egyfajta sajátos családi életet élünk: Skype segítségével kommunikálunk, miközben a számítógép képernyőjén látjuk is egymást.

A legutóbbi ilyen távbeszélgetésünk-láthatásunk alkalmával a lányom fejfájásra panaszkodott, amit szerinte attól kapott, hogy egész délután kisebbik unokám, Flórácska sűrűn záporozó kérdéseire válaszolgatott.

Bizonyos életkorokban az embernek mindenről eszébe jut egy (vagy több) régi történet. Nekem az unokám kérdései által előidézett fejfájásáról az jutott az eszembe, hogy valamikor az 1980-as években, amikor Ernácska lányom kb. olyan korú lehetett, mint Flórácska unokám mostanában, közöltem egy karcolatot az akkori *Szatmári Hírlap*ban. Előkerestem, itt következik:

Ha a gyerek kérdez...

Hanyatt fekszem az ágyon, szemben a televízióval. Kislányom, buksiját a hasamra hajtva, féloldalasan kukucskál a képernyő irányába. Ám ez az állapot – bár minden este újra és újra következetesen megismétlődik – korántsem mondható stabilnak. Inkább kerethelyzet, olyasmi, mint iskolai tornaórán az alapállás, amit minden gyakorlat elkezdésekor és bevégzésekor fel szokás ven-

ni. A tulajdonképpeni cselekmény úgy kezdődik, hogy kislányom fejecskeje, az esti tévézés egész időtartamára kalkulálva átlagban 2–3 percenként, pontosan az én tekintetemet a képernyővel összekötő látómező közepébe emelkedik, aminek következtében nagy, kerek, mindig kíváncsisággal telt szemei néhány centiméternyi távolságra az orromtól felderengenek, mint két kristálytisztá fényű örökmécses, melyeket, az emberi tudni akarás előtti tisztelgéskeppen maga a természet gyújtott. És elhangzik a békés esti lelki nyugalمام ellen irányuló, bevezető kérdésmerénylet:

– Apa, miért hívják a bácsit a televízióban Aloisnak?

Első hallásra ennek a kérdésnek a megválaszolása nem tűnik nehéz feladatnak. A vizsgaláz csak néhány másodpercnyi gondolkodás után hatalmasodik el rajtam, amikor rádöbbenek: a lehetséges válaszok túlnyomó többsége megannyi rejtett buktatóként leselkedik körülöttem. Ha például a bácsit a televízióban azért hívják Aloisnak, mert az édesanyja ezt a nevet adta neki, amikor megszületett, akkor kézenfekvő a kérdés: miért adta neki az édesanyja ezt a nevet, amikor megszületett? Esetleg: miért volt Alois bácsinak édesanyja, amikor megszületett? Sőt! Miért született meg Alois bácsi, amikor megszületett? Viszont ha a bácsit a televízióban azért hívják Aloisnak, mert erre a névre hallgat, akkor tessék

megmondani: miért hallgat és miért nem beszél a bácsi a televízióban az Alois névre?

Szóval ez itt nem egy könnyen kivédhető szellemi manőver az ellen, hogy tovább nézhessem a filmet. Mélyen filozófiai fogantatású, nem lehet csak úgy egyszerűen lepuffantani a hétköznapi logika puskájával. Könnyen melléfoghatok, amely esetben csak megnehezítem a saját helyzetemet, hiszen a felriasztott vadat nehezebb eltalálni, mint a gyanútlanul céltáblának kínálkozót. Agyvelőm intenzíven munkál, lelki szemeim előtt kétségbeesett ötletképsorok száguldanak. Heuréka! – kiáltok fel magamban végül, és a nagy felismerés okozta izgalomtól kissé lámpalázasan elujjongom a számomra mérhetetlenül frappánsnak tűnő megoldást:

– Ernácskát miért hívják Ernácskának?

– Hát azért! – vágja rá kislányom kapásból.

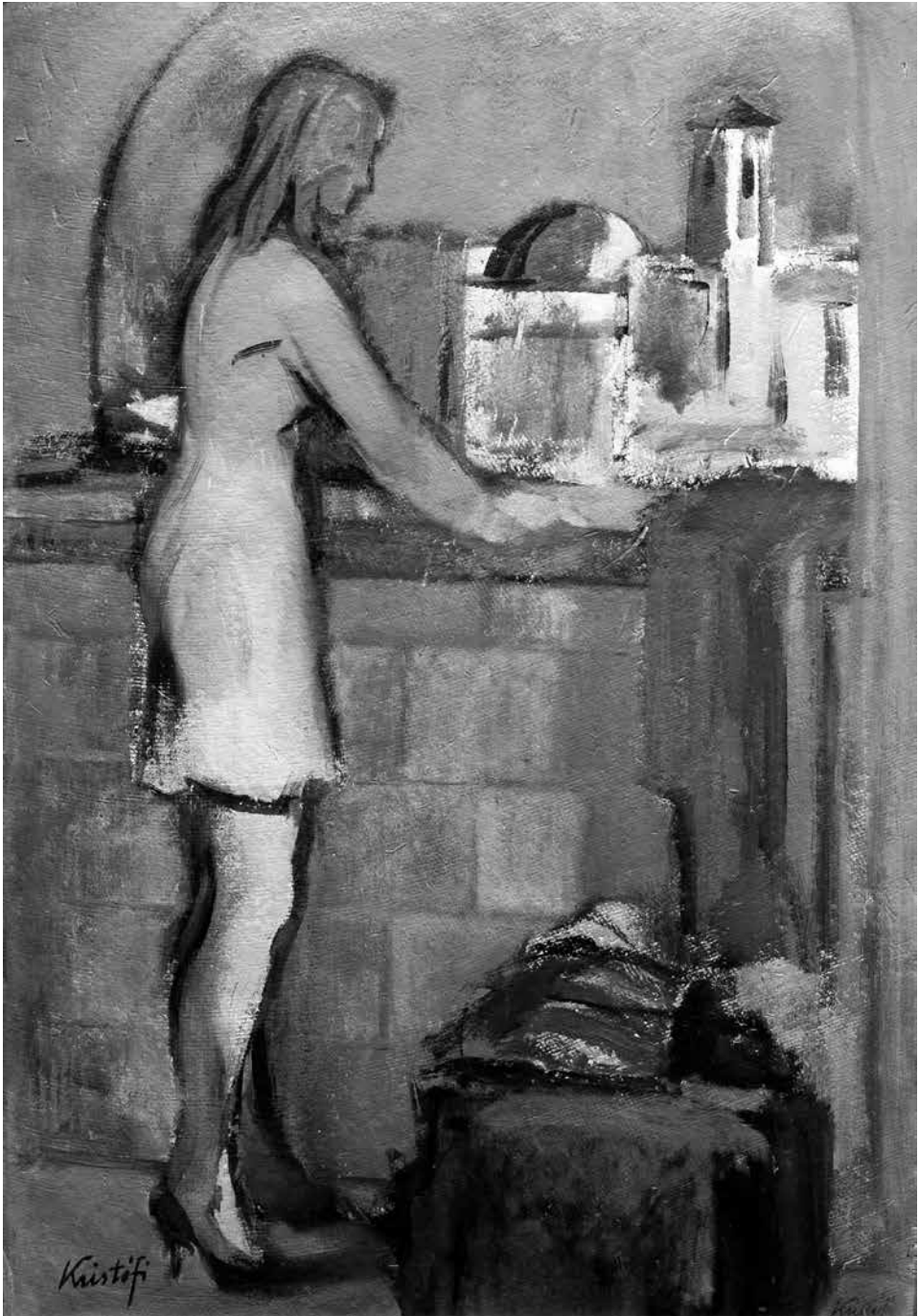
– No, látod? – csapok le a felkínált lehetőségre boldog diadallal. – A bácsit a televízióban szintén AZÉRT hívják Aloisnak!

Másodpercnyi csend. Most, most mindjárt kimozdul a tekintetemet a

képernyővel összekötő látómezőből a fejecske, hasamra hajlik ismét, és – még ha közben kulcsfontosságú jeleneteket szalasztottam is el – tovább nézhetem a filmet, kétségbevonhatatlan tanúbizonyságául annak, hogy az elem került, rendkívül bonyolult feladványnak megtaláltam az egyedüli helyes és minden szempontból üdvözítő megoldását. De nem! A fejecske továbbra is gondosan eltakarja előlem a képernyőre nyíló kilátást. És kérlelhetetlenül elhangzik az újabb, immár fejfájást is okozó feladvány:

– Miért nem hívják a bácsit a televízióban Ernácskának? És miért nem hívják Ernácskát Aloisnak?

Agyvelőm azonnal intenzív megmunkálás alá veszi az újabb rettenetes gondolatot, lelki szemeim előtt, mint egy miniatűr monitoron, kétségbeesett ötletképsorok száguldanak, mivel még egészen kezdő apa koromban szilárdan eltökéltem magamban, hogy sohasem fogom áthágni a gyermekpszichológia egyik legfontosabb alapszabályát: ha a kicsi kérdez, a szülő válaszol! Mert kitől tanulhatna az emberpalánta, ha még tulajdon édesapjának se lenne türelme válaszolni a kérdéseire...?

Merengés, olaj, karton, 70 × 100 cm

Szerelem

(avagy Sir Roger Moore nagykárolyi hasonmása)

– Tyúkos Bence? – elevenedett meg az idős asszony csupa ránc múmiaarca, miközben szemében ifonti hév fellobbanásáról árulkodó titokzatos fények gyulladtak. – Hát a Tyúkosról sokat mesélhetnék...

Arca valósággal átszellemült a visszaemlékezés lázában:

– Mán olyan szípet azóta se látott a világ. Annak az a hollófekete haja, az a barna, bársonyos bőre, az a gyönyörű arca, az a finom úri beszígye... A' mán olyan vót, de egészen olyan, mint egy igazi kalandorfírfi. Mint az a másik cigány móré, akit rígebben angyalkarikával a feje tetején mutogattak a televízióban, és Angyalnak hítták. Tudja maga, hát az a Rodzser móré...

Az öregasszony egész lényéről lerítt, hogy Roger Moore-ról beszél ugyan, de közben nem a jóképű angol színészre, hanem saját hajdani nagy szerelmére gondol, aki iránt még most, évtizedek múltán, fél lábbal a sírban is olthatatlan szerelmet érez.

– Nagyon szíp fírfi vót – bólogatott elmerengve. – De bomoltak is utána a lumnyi cselédek. Nem csak a cigányok, a gádzsinák is. Ű meg egynek se tudott ellenállni. Ez okozta a vesztit. Hogy mindenféle nők felé nagy hajlandósággal vót. A nagykárolyi bankár lányát se hagyta ki, pedig az aztán igazán nem vót arravaló vászonceléd. De a Tyúkosnak nem is arra kellett, amire a kandúrok a lumnyikat használják. Eljegyezte, de nem azért, hogy feleségül is elvegye. Azért jegyezte el,

hogy a lakodaré alkalmából mulatságot, bált rendezzenek, és azon biztosan jelen legyen Ű is mint férjjelölt. Tudta a Tyúkos, hogy Űtet ilyen helyekre is beengedik, mert hiába cigány, nem láccik le róla!

Szóval meggyűrűzte a bankár lányát, amikor osztán javában állt az eljegyzési bál, Bence az éjszaka kellős közepén kilopózott az udvarra azt a foglalkozását Űzni, amiről elnevezték. Vagyis tyúkot lopni.

Mind elvitte magával a bankosék tyúkjait, aznap mégis cserben hagyta a szerencséje, mert a tyúkketrec mellett valahogy elszórt a buletinjét, a lopás miatt riadóztatott zsandárok meg másnap megtalálták...

Akkor láttam utoljára, amikor bilincsbe verve elvitték. A tömlöcben halt meg, biztos azír, mer ott se hagyott neki békét, az életet is kiszívta belőle a sok lumnyi nő. De nem csuda, mer annak a hollófekete hajának, a barna, bársonyos bőrnek, a gyönyörű arcának, a finom, úri beszígyinek, a kalandorfírfi természetinek nem is lehetett ellenállni. Olyan szípet meg olyan előkelőt én azóta se láttam élőben. De még festett kípen se. Csak a televízióban. Ott is azt az egy Rodzser nevű mórét, akit a szépségiért Angyalnak híttak...

A csupa csont, csupa bőr tőpörödött néne szemében kialudtak a fények, ráncokkal sűrűn barázdált arca élettelené vált újra. Szemmel láthatóan befejezte a visszaemlékezést. Érzelmek nélkül, fásultan, környezete iránt közömbösen

üldögél ismét Gumi pincérék konyhai székén, olyan múmia benyomását keltve, amelybe valamiféle jótékony varázslat folytán visszaköltözött ugyan az élet, de csupán néhány – időközben ismét elillant – ajándékpercre.

Sok évvel a fentiek lejegyzése után a két világégés között Nagykárolyban megjelent *Szatomérmegyei Közlöny* nevű újság kollekcóját tanulmányoz-

tam. Az 1941. május 14-i lapszámban a következő híradásra bukkantam. „Benze Mihályt mindenki jól ismeri városunkban. Ez a mindig elegánsan öltözködő, megtevesztően jó megjelenésű fiatalember az elmúlt években a szélhámosságok, lopások egész sorát követte el nálunk. Különösen a baromfiólak szakszerű fosztogatásában tevékenykedett sokat, és nem egyszer ült börtönben is.”

Kannibália kannibáltalanítása

Kannibáliában a Kannibál Párt elnök-főtítkára negyedévszázadon át a kannibáldemokrácia megteremtésének a szükségességéről, továbbá arról szónokolt, hogy az emberevés bűn, ezért szüntelenül harcolni kell ellene.

Kannibáliát kannibáltalanítanunk kell! – adta ki a jelszót.

Ezzel rokonszenvet ébresztett maga iránt azokban az országokban, amelyeknek a lakosai már azt is szégyellték, hogy a földön valaha kannibálok éltek.

Az elnök-főtítkár ugyanakkor belbiztonsági erőszakszervezetként úgynevezett Kannibáltalanító Szolgálatot működtetett, amelynek tagjai egyfolytában kannibál-gyanús egyének után kutattak országszerte. Az emberevéssel meggyanúsítottakat, majd megvádoltakat azonnal magukkal vitték, titokban kondérba tették, megfőzték és jó étvágygal megették. Azzal a szigorúan bizalmas belső indoklással jártak el

így, hogy a kannibálok – lényegtelen milyen eszközökkel történő – pusztítása hosszú távon automatikusan a kannibáliai emberevés végleges felszámolását és a kannibáliai demokrácia eljövételét fogja eredményezni.

A Kannibáltalanító Szolgálat emberevő tagjai eleinte valóban kannibál-gyanús egyéneket azonosítottak be és fogyasztottak el jóízűen az eljövendő kannibáldemokrácia nevében. Azonban egy idő után az országnak nem maradt egyetlen olyan polgára sem, aki valóban hódolt volna az emberhúsevés szokásának. Persze a Kannibáltalanító Szolgálat tagjait nem számítva. Ez a fejlemény a rettegett belbiztonsági szervezet tagjait kényes helyzetbe hozta, hiszen – mivel az emberevésen kívül semmi másához nem értettek – feleslegessé, illetve munkanélkülivé válásukkal fenyegetett.

Hogyan tovább? – tették fel önmaguknak és kollégáiknak a kérdést a kannibáldemokrácia ügyét szívükön viselő belügyisek.

Egyebek között az a lehetőség is felmerült, hogy a Kannibáltalanító Szolgálat tagjai egymás elfogyasztásával kannibáltalanítsák Kannibáliát, illetve alapozzák meg ezáltal az országban a kannibáldemokráciát. Azonban ezt az elképzelést hamar elvetették. Mégpedig a következő cáfolhatatlan ellenérv hatására: az egymásfelfalás eleve nem vezethet el az ország teljes kannibáltalanításához, hiszen egy ilyen akciónak holtbiztosan maradna emberevő-túlélője, miután a Kannibáltalanító Szolgálat utolsóként sorra kerülő tagját nem lenne, aki elfogyassza.

Így végül olyan zseniális módszert találtak ki, amelynek a segítségével bárkire rábizonyíthatták, hogy hajlamos a kannibalizmusra. A kiszemeltet a kannibáldemokráciára való törekvés jegyében előbb jól megkínózták, majd megkérdézték tőle:

– Gyűlölsz, és meg tudnál enni bennünket egy kanál vízben, igaz?

Nemleges válasz esetén az eljövendő kannibáldemokrácia nevében tovább kínózták az áldozatot, majd ismét feltették neki ugyanazt a kérdést. Csak akkor hagyták abba a vallatást, ha az illető nem bírván tovább a kínzást, kijelentette:

– Igen, meg tudnálak enni benneteket egy kanál vízben!

Ezt beismerő vallomásnak tekintették, következésképpen az áldozatot a kannibalizmus végső felszámolásáért, valamint a kannibáldemokrácia megteremtéséért folytatott küzdelem nevében gyorsított eljárással azonnal elítélték és kondérba dugták.

A módszer a Kannibáltalanító Szolgálat tagjai szemszögéből nézve olyannyira gyümölcsözőnek bizonyult, hogy ennek az egyre inkább az eljövendő kannibáldemokrácia letéteményeseként megjelenő szervezetnek a folyamatos személyzetbővítésére is lehetőséget teremtett. Így aztán a Kannibália kannibáltalanításáért folytatott kíméletlen küzdelem egyes következményeként az országban szépen szaporodtak a szolgálat kötelékébe tartozó kannibálok. Az emberevessel rég felhagyott egyszerű polgárok száma viszont meredeken csökkenő tendenciát mutatott, mivel egyre nagyobb tömegek hagyták el Kannibáliát, külföldön keresve menedéket az elől, hogy hazájukban a Kannibáltalanító Szolgálat tagjai a végső cél, a kannibáldemokrácia megteremtése érdekében belőlük is bográcsost főzzenek.

Telt, múlt az idő, s ha nehezen is, de egyszer mégiscsak megtudta a világ, hogy Kannibáliában a Kannibáltalanító Szolgálat tagjain, valamint a népet szüntelenül a kannibalizmus elleni harcra buzdító, illetve a kannibáldemokráciáról papoló elnök-főtitkáron kívül egyáltalán nem élnek kannibálok. Ekkor külföldi segítséggel kitört a forradalom, a nép, az istenadta nép megdöntötte a Kannibál Párt elnök-főtitkárának a hatalmát, szétkergette a Kannibáltalanító Szolgálat terrorkommandóit, és kikiáltotta a kannibáldemokráciát. Na, lett erre nagy öröm, vigasság országszerte. Az emberek kb. három hónapig úgy szerették egymást, mint galamb a búzát, gerlice a párját, kannibál beosztott a húsos felettesét.

Csakhogy a kannibáldemokrácia menet közben egyre népszerűtlenebbé váló ideiglenes irányítói az új politikai

vezetők kijelölésére hivatott országos és helyhatósági választások előtt a következő váratlan bejelentést tették:

– Kannibáliában sajnos még mindig sok a kannibál. Ezért, valamint a külföldről fenyegető kannibálveszélyt elhárítandó, illetve a kannibáldemokrácia tényleges megteremtését elősegítendő meg kell alakítani a Kannibál Információs Szolgálatot.

E fejlemény hatására Kannibáliában egyszerűen alábbhagyott a kollektív örömrzés, s a szívekbe, melyekbe átmeneti időre szeretet költözött, most újra gyanakvás fészkelte be magát. Ki a legjobb barátjától kezdett félni (akin kannibálgyanus jeleket vélt felfedezni), ki a szomszédjától tartott (akinek annak idején a bukott rendszer pribékjei kannibál híret keltették), ki meg attól rettegett, hogy egyszer csak eljönnek

érte a Kannibál Információs Szolgálat emberei, és a kannibáldemokrácia szükségességét hangoztatva a hajdani Kannibáltalanító Szolgálat jól bevált titkos (mégis közismert) módszerével rábizonyítják, hogy kannibál.

Itt a vége, de még ne fuss el véle. Mert most ugyan félbehagyom a mesét, de – ha csak időközben a boszorkányüldözés mintájára megszervezett kannibálüldözés régi-új specialistái eredeti kannibáldemokráciánk sajátos módszereinek az alkalmazásával ki nem derítik rólam, hogy vegetáriánus kannibál vagyok – alkalomadtán folytatom.

(Részletek az Otthonom Szatmár megye sorozat 60. köteteként rövidesen megjelenő, Kannibália kannibáltalanítása című kötetből.)

Lovasszán, olaj, karton, 64 × 94 cm